

Aydınlarla dayanışma girişiminin
karşılaştığı kimi sorunlara ilişkin
Aişe Erzen'in mektubuna
Mehmet Karalamın yanıtı ile birlikte

TÜRKİYE AYDINLARI İLE DAYANIŞMA GİRİŞİMİ ÜZERİNDE DEĞERLENDİRME VE SORULAR

Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi; 1985 yaz sonundan itibaren ortaya çıkan ve 22 Aralık 1985'te yapılan "genişletilmiş toplantı"da sonucuna ulaşan bir dizi müdahale sonucu, kendisi dışında herhangi kişiyi harekete geçirme kapasitesinden yoksun, (üyelerinin de yarısının/örada zaten "sekreter" dahil "mecbur kaldıkları için" görev aldıklarını ve herhangi bir iş üstlenemeyeceklerini her fırsatta tekrarladıkları) bir "sekreteryaya"ya indirgenmiştir. Yerel çalışma birimleri ile bağları kopartılmış, bu birimler, olduğu kadarı ile, dağılmış, özetle, bir yıl içerisinde kotarılabilmemiş olan, ve yaklaşık 150 kişi ile çeşitli düzeylerde ilişkiyi kapsayan bir örgütlülük yok edilmiştir. Girişim'in tek sürekli, ve sekreteryaya dışında insanların/katkısını da alarak süren işi, Türkçe ve İngilizce Haber Bültenleri ise, bir kural dışılık oluşturmaktadır.

(6 Aralık)

Önümüzde, ~~Kasım sonu ya da~~ Aralık başı için planlanan bir "genişletilmiş" toplantı, ve bundan sonraki çalışmalarda nasıl bir hedef güdüleceği sorusu durmaktadır.

Yurt dışındaki aydınların, Türkiye aydınları ile dayanışma amacı etrafında örgütlenmeleri konusuna şu açıdan bakılması gereğine inanıyorum:

1. "Türkiye aydınları ile bilim ve kültür yaşamı üzerindeki baskılara, bilim ve düşün özgürlüğüne konan engellere karşı dayanışmayı yükseltme" çabası, Türkiye'deki demokrasi savaşımının - çok ufak da olsa- bir parçasıdır. Bu niteliği ile aydınlarla dayanışma çalışmalarında da, demokrasi mücadelesinin her cephesinde olduğu gibi, tüm ilerici demokrat kesimlerin, tek tek ulaşılabilen tüm ilerici, demokrat aydınların katılımlarının sağlanmasına özen gösterilmelidir. Demokrasi mücadelesinin diğer cephelerinde olduğu gibi, yurt dışında yürütülen dayanışma çalışmaları, hatta onun çok özgün, dar bir alanı olan aydınlarla dayanışma alanında bile, karşımızda duran görevler, ne kadar özverili ve etkin olursa olsun, tek başına her hangi çevrenin, ya da herhangi küçük aydın gurubunun olanaklarını, ilişkilerini aşacak boyutlardadır. Batılı kamuoyuna yönelik çalışmaların yaygın, uzun soluklu olabilmesi kadar, yabancı ülkelerin demokrasi güçleri ile kurulacak verimli ilişkiler de, bu geniş katılımın gözetilmesini gerekli kılmaktadır. Nihayet, aydınlarla dayanışma alanında, çok yanlış, aydın tanımlamasına yaraşır en alçak gönüllü somut işlerin bile kotarılmasında, o kadar çeşitli türden ve çeşitli düzeylerde katkılar gerekmektedir ki, bu işlerin dar bir komisyon çalışması içinde gerçekleştirilmeleri olanaksızdır.
2. İlk bir yılın (1984-1985) deneyimi göstermiştir ki, dayanışma çalışmasının demokratik özüne ve işlevine, ve diğer yandan önünde duran somut işlere uygun olarak, Girişim'in çalışmalarını ve ilişkilerini nitel ve nicel bir yaygınlığa kavuşturmanın potansiyeli mevcuttur.

3. Girişim'in yukarıda konulan hedeflere yönelebilmesi ve belirtilen işlevleri görebilmesi için, özgün, bağımsız bir örgütlenmeyi, kendi çalışmaları ve gerçekleştirme için gerekli, özgün ilişkilerini, çalışma gruplarını, v.s. oluşturması zorunludur. Tabi ki, bu çalışma planının, genelde demokratik mücadele hedeflerimizle, özelde Avrupa'da yürütülen dayanışma çalışmaları ile çelişmesi düşünülemez. Ne var ki, çalışmaların bu anlamda yönlendirilmesi, bugünkü durumun tersine, çok daha uzun erimli politika ve hedef bilerlemeleri çerçevesinde yapılmalı, günübirlik direktifler biçiminde olmamalıdır.

Girişim'in (diğer herhangi demokratik çalışmada olduğu gibi) kendi bağımsız örgütlenmesi gerçekleşmedikçe (bu yeni ilişkiler, yeni kadrolar, ve bu özgün işlerin kotarılması için yeni kaynaklar demektir) günübirlik direktiflerin dahi yerine getirilmesi olanaksızdır. Yumurta kapağına dayandığında da, "Kürt Mehmet nöbete" misali, zaten bir çok yere koşturmakta olan birkaç kişiye yüklenilerek bazı işlerin çözülmesi, aslında çözüm değildir.

4. Bu tür bir örgütlenmenin gerçekleştirilebilmesi için her düzeyde kadroları ve sempatizanlarına, bu konuda verilecek genel yönlendirmelerin ötesinde güvenle yaklaşılması ve olabildiğince inisiyatif tanınması zorunludur. Bunun tersine, her kademede değişik yerlerden gelen değişik direktifler keşmekeş yarattığı gibi, güvenli bir çalışma ortamını da hepten imkansız kılmaktadır.

5. Diğer demokratik çalışma alanlarında olduğu gibi, burada da, kısa vadeli kazanımlar, dar anlamda propagandasının öne çıkartılması, yarar değil zarar getirmektedir. Yapılan işler, oluşan örgütlenmeler, kurulan ilişkiler, uzun erimli hedeflerimiz açısından, demokrasi mücadelesine katkıları açısından değerlendirilmeli, bu konuda olağanüstü sorumlu davranılmalıdır. (En son Frankfurt'ta 13 Eylül'de düzenlenen toplantı, adeta tüm bu sıralanan noktalarda tam tersi bir örnek teşkil etmektedir. Bu kez, özel olarak Girişim'le ilişkiler bir yana, bana daha endişe verici gelen, yurt dışından ve Türkiye'den konuşmacı olarak çağrılanlarla olan ilişkilerimiz olmuştur. Türkiye'den gelen konuşmacıların - ya da geleceği ilan edilip de gelmeyenlerin - bu yolla 'desifre' olmaları gibi bir sakıncanın yeterince değerlendirilmiş olup olmadığı konusunda kaygılarımı korumaktayım.)

Önümüzdeki "genişletilmiş toplantı"nın, Girişim'in bu anlayışla yeniden canlandırılması için bir fırsat olarak değerlendirilmesini öneriyorum.

Bu notumun, "Barış ve Ulusal Demokrasi Programı Üzerine" ilettiğim / ^{değinen} notla birlikte ele alınmasını ve lütfen yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ediyorum.

Girişim'in şu anki durumunun "korunması" demek, bir Bülten çalışmasının kaynaklarını yaratmaktan dahi yoksun, bu konuda gerekli dayanışmayı almaktan dahi aciz,'nin doğrudan örgütlediği bir takım

etkinliklere "ismini vermek" ötesinde herhangi bir işlevi olmayan, ve böylece en kısa zamanda bu işlevini de hızla yitirecek olan bir yapının (yapısızlığın) korunmaya çalışılması demek olacaktır. Bunun hiç bir yararının olmadığına inanıyorum. Bu nedenle ayrıntılı yanıtınızı önemle bekliyorum.

Dostça selamlarımla,

AE

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VE YAYIN KURUMU
TÜSTAV

Yurt dışında «TÜRKİYE AYDINLARI İLE DİYALOGUN GİRİŞİMİ», bilindiği gibi ülkede 1256 Aydın Ülkemizin içinde bulunduğu durumla ilişkin sorunları ortak bir dilekcede dile getirmeleri ile ortaya çıktı. Girişimin o günkü oluşması aşamasında ortaya çıkan kimi yaklaşımları ve sorunları da hatırlarsak, zorlukların ve sorunların o gündeki günümüze taşıma geldiğini görürüz.

Öğün ortaya çıkan sorunlar neydi?

- «Buna gerek yok»

- «Ülkedekiler böyle birsey istemiyolar»

- «Yurt dışında böyle birsey yapılabilsen, bizden istenir»

- «Avrupada böyle bir örgütlenme olmaz»

- «Bunun arkasında - - - var»

- «Bugün yoksa bile yarın ele geçire» v.b.

Öğün böyle bir organizasyona hayati ihtiyaçların itirazlarının belli başlıları bunlardı.

Bunlar nasıl asileti veya asilabilecekti? Bugün durumunun sorunları nedir?

Eğer bu olumsuz argümanlar bir ölçüde asilabilirdiyse, öğün çok somut bir dayanışma etkinliğinin, imza kampanyasının, ulusal çapında önemli biriciklerden

gerçekleştirilerek sonuç alınacağına görülmesi idi.

Bunun içeride ve dışarda ses getirdiği görüldü ki yukarıdaki gerekçelerle büyük ölçüde ortadan kalktı. Ancak girişim buna rağmen Avrupa'da 12 Eylül öncesinde var olan geniş bir aydın potansiyeli herşeye rağmen etrafında toparlayamadı. Böyle olunca girişimin etrafında bu oranda veya bu oranda yer alanlar daha ziyade ülkemizde sol kesimde (Buna Marksist sol demek daha doğru olur) yer alanlarla sınırlı kaldı. Hatta bazı yerde politik iticilerle sınırlı kaldı.

(2)

Halbuki ülkede 1256 isimle ortaya çıkan aydınlar geniş yelpazeydi. Biz de buna girişimin kendi içerisinde nasıl bir yapılanma ile bu çalışmalar yürütüleceği tartışmasının girilmesi, girişimi iflaslaştırmaktan, üretkenlikten uzaklaştırdı. İmza kampanyasında görüşlüğü gibi somut iş etrafında insanları bir araya getirmek, seferber etmek olanaklı oluyor. İmza kampanyasının ardından, girişim yapılacak somut işleri uygun içersinde gündemine alıp insanların önüne koysa bilseydi, yukarıda dile getirilen en yaygınlar hem biraz daha kullanılabilir, hemde bazı isimleri etrafına çekip çalıştırabilirdi.

Bizim bazı açılara gelince;
Önce dayanışmanın bugünkü durumu ve genel perspektifleri açısından kısa süre önce size gönderdiğim 6 daktilo sayfasını geçen metindeki görüşleri burada tekrar net etmiyeceğim. Ama bu notumun etine aynı metni tekrar koyacağım.
«Aydınlar girişiminin gelince;
Bu çok ve net olarak bilinmeli ki, biz hazretlerinin iktidar ettikleri gibi, bu alanda da bunun bir yön etkinliğini kurmadık, kurduzmadık. Bu yaklaşım bizim için bugün yobanezdir.

Biz her alanda olduğu gibi, bu alanda da temsilci çıkarttık. «İktidarı; ancak her alanda örgütlenilirse yıkıla bileceğimizin söyledik.

Böyle örgütlenmede destek olmalı, olanaklı olan yerlerde de birerat içinde çalıştırmak aydınlar girişiminde bunun dışında başka türlü değerlendirilmelidir. O, kendi örgütün başlangıç yapılanmasında içinde ele alınmalı, kendi kadrolarını kendisi çıkarmalıdır.

İçinde var olan kimi sorunlarında, yine kendisi için yapılanması içinde çözümlidir. Yeni yönetim oluşturacaksa yine kendi yapılanması içerisinde öz güce oluşturmaktadır.

Bu konularda bizim görüşlerimiz olamaz mı?

Elbette olur. Bizde görüşlerimizi söyleriz.

Bugün için girişimin dışardan görünen durumlarında bir işlevsizlik gözleniyor. Bunun çözümünde çok uzun tartışmalarda gerektirecek bir durum olması gerekir. Bunun için bazı önerilerimi sırayla sıralayacağım.

- Önce bu girişim eldeki mevcut kadroları ile bir çalışma programı yapmalıdır. Bu bir yeni girişimin uygulanma programı (kılavuzu) olmalıdır.

- Bu program pratikte uygulanabilir olmalı ve bugüne kadar girişimin etkinliğine çekemeyeceği işlevsizlik de çıkarılmalıdır.

- Bu girişimde çalışanlar, birtakım sekretarya kendi aralarında ve sonra dışarıdaki ilişkilerinde güven yaratmalıdır. (Kam. Her bu konuda her koston forla kendilerine göre düştüğünün bilincinde olmalıdır.)

- Girişim bu çalışma planını yaparken hiç kimseyi dışlayıcı, dışarda bırakmayı değil, dışına içerde tutma, işlev çete bilme becerisini göstermelidir. En azından perspektifi bu olmalıdır.

- Bu yapılanma içerisinde sekretarya kendisini yenilemek istiyorsa, yenilemelidir. Yalnız ayrılmak isteyenlerin katkısı yine her zaman istenmelidir, bunda deki olmalıdır.

- Bütün konasuda tartışılmalı, bütünün her türlü sorunu bir kişinin istüne yikal mamalıdır. Özellikle mali kaynak bulmada insanlar somut iş istemmelidirler. Bütünün yeti deklare edildi iş bölümü yapıla biliniir.

"Girişim" böyle bir iş programı gerçekleştirme durumu na gelirse aşağıdaki noktalarda dikkate alınmalıdır.

1- Bu girişim her ne kadar yurt dışında ise de bir ayağını ülkede görmelidir. Ülkedeki Aradınların bir ayağında durmalıdır. Karşılıklı sirkülasyon bu şarttır. Bu sirkülasyon kimi etkinlikler için iyi değerlendirilmelidir.

2- Girişim dışarıymadaki sorunların bilin- linde olmalıdır. Kendisinden başka başka nınma girişim ve organizasyonların bulunduğu şunu dikkate alınmalıdır. Eğer ülkeler- ne, görüşlerine ters düşerse kimi zaman- larında ortak etkinliklerde gide biline- lidir. Bu konuda girişime kimi zaman yapılabilecek başarımlarında bir enerjinin altında algılanmamalıdır.

Doğru Selamlar.

M. I.